

INTEGRAREA CROMATICĂ A OBIECTELOR DE FAIANȚĂ CU DOUĂ FEȚE

Simona CIURILĂ

Începând cu secolul al XIX-lea orașul Faenza a fost un centru important al ceramicii, însă faianța ca material a fost cunoscută încă din antichitate ca majolică, în Mesopotamia, Egipt, Persia. În secolul al XI-lea faianța este adusă în Spania de ceramiștii mauri, apoi apare și în alte țări europene (Italia- sec. XIV, Franța- sec. XVI). Glazura staniferă cu irizații metalice e asociată deseori cu filigranul înscrisurilor arabe: lămpi de moschee, carafe, farfurii și platouri decorative. Faianța europeană obținută în Evul Mediu a luat uneori forme grotești: platouri cu șerpi, broaște și gândaci (Bernard Pallisy), dar și forme elegante, obiecte ușoare - majolica italienească.

Faianța, ca material al creației artistice, a evoluat pe drumul ei.

Faianța utilitară, cu o mare arie de răspândire, face parte din viața noastră de zi cu zi. Suprafețe mari faianțate în unități de alimentație publică, spitale, în atâtea băi și bucătării, vesela de uz comun care se folosește până și pentru a exprima direct bucuria de a trăi: grecii sparg teancuri de farfurii de faianță la petreceri.

După acest mic elogiu adus faianței utilitare ne vom referi la cele două fețe ale obiectelor de faianță. Este ușor de intuit care este fața funcțională și care cea nefuncțională a unei plăci de faianță. În această ordine de idei este la fel de ușor de intuit care este fața funcțională și care cea nefuncțională a unei forme întinse: farfurie, platou, fructieră.

Restaurarea obiectelor de faianță parcurge etapele obișnuite: identificare, curățare, asamblare, completare, care etape nu fac subiectul lucrării de față.

Ne vom apleca asupra integrării cromatice. După finisarea completărilor și chiturilor, care se pot realiza cu diferite materiale: ipsos de modelaj, ipsos Moldano, mastic poliester sau rășină epoxidică, se ridică problema integrării cromatice. opțiunile sunt:

- neintegrarea, dacă materialul de completare are un aspect ce intră în armonie cu obiectul ca suprafață, culoare, sub alte raporturi;
- integrarea iluzionistă completă, soldată cu retuș de culoare în final.

Între aceste două opțiuni extreme există, în cazul obiectelor de faianță cu două fețe, o soluție interesantă:

- fața funcțională, care este totdeauna și fața care se arată în expunere să fie restaurată, iar fața nefuncțională să fie ușor lizibilă.

În acest fel se redă aspectul estetic menținând la îndemână istoria obiectului. În cursul stagiului de pregătire de la Muzeul Național al Ceramicii Sevres, am avut ocazia să restaurez un platou de faianță italienească de Ungarano sec. al XVIII-lea. Obiectul mai fusese restaurat în anii 1930. Prin înlăturarea scoabelor ruginite s-au creat niște lipsuri, care chituite cu mastic poliesteric, au fost integrate cromatic pe o față cu aerograful (culori

acrilice). Protejarea suprafețelor adiacente s-a făcut cu gelatină alimentară.

Pentru ilustrarea conceptului ce face obiectul lucrării de față am ales două obiecte descoperite de d-nul arheolog Mănuș Adameșteanu în vara acestui an în Calea Victoriei, șantierul Hanul Zlătari. Cele două obiecte își bazează impresia produsă asupra privitorului pe plastic și nu pe decorativ.

Din capul locului trebuie lămurită noțiunea de “față” la obiectele tridimensionale. În cazul veselei de faianță putem vorbi de “fața funcțională” a obiectului: farfurie, platou, fructieră. Completările la astfel de obiecte pot fi realizate în două moduri:

1. cu ipsos la nivel (sau alt material, de exemplu mastic poliester).

2. cu ipsos (ori alt material) sub nivel, ulterior reconstituindu-se glazura, eventual decorul și pe o parte și pe alta a completării (integrare cromatică iluzionistă).

Pentru a restitui aspectul estetic păstrând totodată corectitudinea documentară se poate proceda astfel: refacerea glazurii și a decorului (dacă e posibil) pe fața funcțională, lăsând completarea cu ipsos la nivel pe fața nefuncțională.

Studiu de caz I

Fructieră de faianță secolul XVIII descoperită în săpătura arheologică “Zlătari”-Calea Victoriei, București, 1996.

Obiectul elipsoidal are dimensiunile: 32 / 24 / 6 cm, grosimea ciobului, aproximativ 5 mm. Prezintă opt lobi cu nervuri centrale și inel oval pe fund, marca “M” ștanțată sub glazură. Culoarea untului. Obiectul a fost turnat în matriță și glazurat după culoarea biscuitului. Se prezintă sub forma a nouă fragmente ce totalizează 75 % din obiect.

Lucrările de restaurare au constat din: curățarea adecvată, asamblare cu rășină epoxidică, amprente cu ceară, completări cu ipsos la nivel, pe fața nefuncțională, și sub nivel, pe fața funcțională. Pe această ultimă față reconstituirea glazurii s-a făcut cu rășină epoxidică colorată în masă la nuanța exactă a glazurii originale.

Studiu de caz II

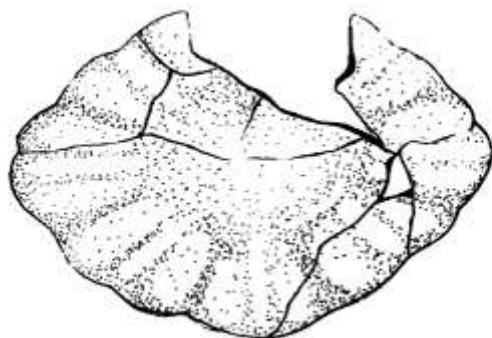
Farfurie de faianță secolul XVIII, provenită tot din săpătura “Zlătari”, 1996.

Obiectul rotund cu diametrul buzei 12 cm, diametrul fundului 10 cm, înălțimea 1,3 cm, prezintă 12 lobi ce dau buzei un aspect ondulat. Se prezintă sub forma a cinci fragmente ce totalizează aproximativ 85% din obiect.

Decorul aplicat pe glazura albă cuprinde o parte repetabilă spre buză și o parte centrală incompletă și care nu se poate reconstitui (culoare galben-muștar).

Lucrările de restaurare s-au aplicat urmând succesiunea de la cazul I cu excepția decorului care s-a reconstituit peste glazură, în porțiunea buzei.

Debut

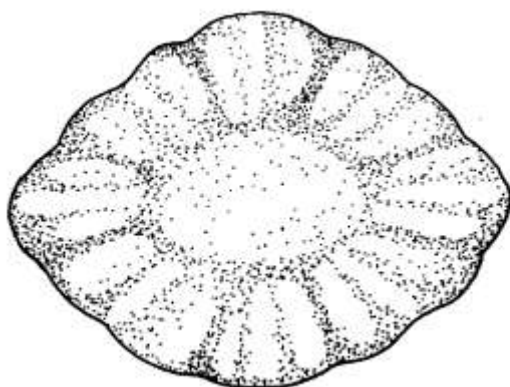

**Vedere de sus -
- asamblare**

Profil si sectiune

Final

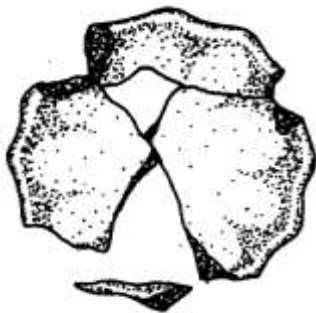
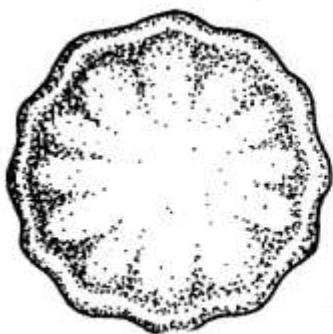

**Vedere de sus -
- asamblare si integrare**

**Vedere de jos -
- completare**

Studiu de caz I: Fructieră de faianță, secolu XVIII

Debut**Vedere de sus - asamblare****Profil si sectiune****Final****Vedere de sus -
- completare, integrare****Vedere de jos -
- completare**